

Høringsnotat om høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af lov om internationalt udviklingssamarbejde (nedlæggelse af Forskningsrådet for Udviklingsforskning)

Høringsnotatet indeholder:

- I. Oversigt over modtagne høringssvar
- II. Overordnet opsummering af høringssvar med kommentarer
- III. Opsummering af individuelle høringssvar med kommentarer

I. Oversigt over modtagne høringssvar

Høringslisten er vedlagt som bilag 1. Udenrigsministeriet har modtaget i alt 14 høringssvar fra følgende (i rækkefølge efter høringlisten):

Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri
Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling
Forskningsstyrelsen
Syddansk Universitet
Aalborg Universitet
Roskilde Universitetscenter
Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
Handelshøjskolen i København
Danmarks Farmaceutiske Universitet
Landbrugsrådet
LO
Dansk Røde Kors

Derudover er der modtaget høringssvar fra:

Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)
Foreningen af Udviklingsforskere i Danmark (FAU)

II. Overordnet opsummering af høringssvar med overordnede kommentarer

Høringssvarene er generelt positive overfor lovforslaget, men rejser samtidig en række forskellige kritikpunkter. Heraf går mange især på en øget strategisk brug af midler til udviklingsforskning samt på en manglende præcisering i lovforslaget af forholdet mellem et nyt rådgivende forskningsfagligt udvalg i Udenrigsministeriet og Det Strategiske Forskningsråd (DSF), herunder spørgsmålet om DSF's forskningsfaglige kompetencer.

Hvad angår den øgede strategiske brug af midler til udviklingsforskning, som fremgår af lovforslaget, er denne en konsekvens af den arbejdsdeling mellem Det Frie Forskningsråd og DSF, der blev fastlagt med lov om forskningsrådgivning mv. (lov nr. 405 af 28. maj 2003), som blev vedtaget af et enigt Folketing i maj 2003. I overensstemmelse med denne arbejdsdeling behandler DSF ansøgninger om støtte inden for politisk prioriterede og tematisk afgrænsede forskningsområder.

Hvad angår præciseringen af forholdet mellem det nye forskningsfaglige udvalg, der tænkes nedsat til at bistå Udenrigsministeriet med den forskningsrådgivning, der fortsat skal varetages her, er Udenrigsministeriet opmærksom på, at en sådan præcisering udestår. Der vil blive fastlagt en procedure for samarbejdet med DSF indenfor rammerne af loven om forskningsrådgivning. Det rådgivende udvalgs hovedopgaver er søgt præciseret i bemærkningerne til lovforslaget.

I forlængelse af spørgsmålet om arbejdsdelingen mellem DSF og det påtænkte nye rådgivende udvalg sættes der i flere af høringssvarene spørgsmålstegn ved, om DSF vil have den nødvendige forskningsfaglige kompetence til at vurdere ansøgningerne. DSF nedsætter faglige programkomiteer ud fra behovet for forskningsfaglige kompetencer ved vurdering af ansøgninger. Der er derfor ikke grundlag for denne bekymring.

III. Opsummering af individuelle høringssvar med kommentarer

Nedenfor opsummeres og kommenteres de individuelle høringssvar i rækkefølge efter høringssvarene:

Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri

Det under ministeriet nedsatte Rådgivende Udvalg for Fødevareforskning (RUFF) noterer sig, at der lægges op til et rådgivningssystem, der minder meget om systemet på fødevarerområdet. RUFF finder, at det rådgivende udvalg er en positiv nyskabelse, men at det ikke er helt klart, hvilke opgaver, udvalget vil få. Der foreslås to primære funktioner: Sikring af en strategisk anvendelse af udviklingsforskningsmidlerne samt indstilling til udviklingsministeren om uddeling af midlerne på grundlag af DSF's vurdering af hvilke ansøgninger, der er støtteværdige.

Kommentar: Det påtænkte nye rådgivende udvalg vil som sine hovedopgaver have rådgivning om en mere strategisk anvendelse af forskningsbevillingen og uddeling af midler på grundlag af DSF's forskningsfaglige vurdering af ansøgningerne. Disse opgaver er præciserede i lovbemærkningerne.

Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling

Der er ingen kommentarer til lovteksten, men det bemærkes, at selvom lovforslaget samlet set vurderes som udgiftsneutralt for staten, medfører omlægningen meromkostninger for DSF, der overtager en række opgaver fra Udenrigsministeriet. Videnskabsministeriet vurderer, sammen med Forskningsstyrelsen, at disse merudgifter vil andrage ca. 300.000 kr. til betaling af referees mv. i forbindelse med den forskningsfaglige vurdering af ansøgningerne samt ca. 400.000 kr. i ekstra lønsum. Der opfordres til, at dette afklares, inden lovforslaget fremsættes.

Kommentar: Kommentarer til Videnskabsministeriets høringssvar behandles nedenfor sammen med kommentarerne til Forskningsstyrelsens høringssvar.

Forskningsstyrelsen

Forskningsstyrelsen har ingen kommentarer til lovteksten, men foreslår, at bemærkningerne til lovforslaget, punkt 3, andet afsnit, første sætning ændres til: ”Udviklingsministeren vil i stedet nedsætte et rådgivende udvalg til at bistå med den strategiske forskningsrådgivning, der fortsat skal varetages i Udenrigsministeriet”. Ændringen foreslås for at understrege, at den forskningsfaglige kvalitetssikring i medfør af lov om forskningsrådgivning foregår i DSF. Først derefter afgøres det – efter behandling i det nye rådgivende udvalg – hvilke af de ansøgninger, der af DSF er blevet fundet støtteværdige, der rent faktisk skal støttes.

Derudover bemærkes, ligesom hos Videnskabsministeriet, at omlægningen vil medføre merudgifter for Forskningsstyrelsen.

Kommentar: Udenrigsministeriet er enig i, at den forskningsfaglige kvalitetssikring i medfør af lov om forskningsrådgivning foregår i DSF, og at det rådgivende udvalg skal prioritere blandt de ansøgninger, der af DSF er fundet støtteværdige. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er det derfor præciseret, at de enkelte ministre foretager uddeling af forskningsbevillinger blandt de ansøgninger, der af DSF er blevet fundet støtteværdige, jf. lov om forskningsrådgivning mv., § 18, stk. 2, andet punktum. I øvrigt er det nye rådgivende udvalgs hovedopgaver præciseret i lovforslagets bemærkninger.

Hvad angår spørgsmålet om merudgifter for Videnskabsministeriet og Forskningsstyrelsen kan Udenrigsministeriet endnu ikke tage endelig stilling, men forventer, at Videnskabsministeriet og Forskningsstyrelsen selv vil kunne afholde udgifter til den forskningsfaglige vurdering under DSF, der er fastlagt i loven om forskningsrådgivning. Samtidig forventes det, at antallet af ansøgninger vil falde i forbindelse med omlægningen til en mere strategisk anvendelse af forskningsmidlerne, hvorfor udgifterne til den forskningsfaglige vurdering også må forventes at blive formindsket.

Syddansk Universitet (SDU)

SDU støtter lovforslaget med henvisning til, at det vil medføre en enklere administrativ sagsgang og en styrket strategisk indsats for bevillinger til udviklingsforskning.

Aalborg Universitet (AAU)

AAU bemærker, at det ikke håber, at den øgede strategiske anvendelse af midler til udviklingsforskning medfører, at det bliver sværere for universitetsforskerne at få støtte til udviklingsforskning.

Kommentar: Der ligger ikke i ønsket om en øget strategisk brug af udviklingsforskningsmidlerne en intention om at ændre på bevillingerne til udviklingsforskning. Universitetsforskere vil ikke være ringere stillet med hensyn til at opnå støtte til udviklingsforskning.

Roskilde Universitetscenter (RUC)

RUC udtrykker tilfredshed med, at udviklingsforskning fortsat spiller en vigtig rolle i Danmarks internationale udviklingssamarbejde. Det noteres ligeledes, at der med nedsættelse af et rådgivende forskningsfagligt udvalg sikres en styrket sammenhæng mellem forskning og udviklingssamarbejde.

Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL)

KVL finder det naturligt, at DSF overtager den forskningsfaglige vurdering, men foreslår samtidig, at der nedsættes ad hoc programkomiteer eller en permanent programkomite under DSF for at sikre den nødvendige kompetence. Der foreslås endvidere brug af internationale evaluatoreer.

KVL anbefaler, at det nye rådgivende udvalgs opgaver skal omfatte en sammentænkning af de frie ulandsforskningsmidler og sektorprogrammernes mere bundne bevillinger. Dette har tidligere vist sig at have væsentlige synergieffekter. Derudover argumenteres der for balance mellem strategisk brug af forskningsmidler på den ene side og mindre projekter, med mulighed for at åbne nye forskningsfelter, på den anden side.

Endelig mener KVL, at der mangler en præcisering af arbejdsdelingen mellem DSF og det nye rådgivende udvalg. Det foreslås, at det rådgivende udvalg står for ansøgningsopslaget, herunder prioritering af midler til hhv. strategiske formål og enkeltprojekter. DSF skal stå for den forskningsfaglige vurdering og for en prioriteret indstilling til udviklingsministeren. Indstillingen skal sammen med udtalelser fra den bistandsfaglige tjeneste i Udenrigsministeriet danne baggrund for ministerens beslutning om bevilling. Det foreslås, at lovens § 12, stk. 1 omformuleres til ”Udviklingsministeren kan i harmoni med Danmarks udviklingspolitik og efter indstilling fra Det Strategiske Forskningsråd, yde tilskud til udviklingsforskning”.

Kommentar: DSF nedsætter faglige programkomiteer ud fra en vurdering af behovet for forskningsfaglig kompetence og vil også afgøre, om der skal benyttes internationale evaluatoreer. Høringssvarene fra Forskningsstyrelsen og Videnskabsministeriet lægger umiddelbart op til, at sådanne referees også fremover vil blive benyttet, jf. ovenfor.

Den øgede strategiske anvendelse af midlerne til udviklingsforskning er en konsekvens af den arbejdsdeling mellem DSF og Det Frie Forskningsråd, der blev vedtaget i 2003 med lov om forskningsrådgivning mv.

Hvad præciseringen af arbejdsdelingen mellem DSF og det påtænkte nye rådgivende udvalg angår, er Udenrigsministeriet opmærksom på, at en sådan præcisering udestår. Der vil blive fastlagt en procedure for samarbejdet med DSF indenfor rammerne af loven om forskningsrådgivning. Det påtænkte nye rådgivende udvalg vil som sine hovedopgaver have rådgivning om en mere strategisk anvendelse af forskningsbevillingen og uddeling af midler på grundlag af DSF's forskningsfaglige vurdering af ansøgningerne. Disse opgaver er præciserede i lovbemærkningerne.

Handelshøjskolen i København (CBS)

CSB kan ikke støtte den foreslåede nedlæggelse af RUF og samtidige oprettelse af et nyt rådgivende udvalg. Der sættes spørgsmålstegn ved, om opsplitningen af forskningsrådgivningen mellem Udenrigsministeriet og DSF reelt vil medføre en mere effektiv og overskuelig sagsgang for brugerne (forskerne).

Endvidere udtrykkes der bekymring over en mere strategisk anvendelse af midlerne til udviklingsforskning, og der argumenteres for behovet for også at have frie og ubundne midler til udviklingsforskning.

Kommentar: Nedlæggelsen af RUF sker på baggrund af loven om forskningsrådgivning, der fastlægger, at den forskningsfaglige vurdering fremover skal varetages af DSF. En opretholdelse af RUF ville skabe dobbeltarbejde. Det er naturligvis vigtigt, at den yderligere præcisering af den fremtidige arbejdsdeling mellem DSF og det påtænkte nye rådgivende udvalg bidrager til en mere rationel sagsgang ved behandling af ansøgninger fra de enkelte sektorministerier. Der vil blive fastlagt en procedure for samarbejdet med DSF indenfor rammerne af loven om forskningsrådgivning.

Den øgede strategiske anvendelse af midlerne til udviklingsforskning er en konsekvens af den arbejdsdeling mellem DSF og Det Frie Forskningsråd, der blev vedtaget i 2003 med lov om forskningsrådgivning mv.

Danmarks Farmaceutiske Universitet

Der er ingen kommentarer til lovforslaget.

Landbrugsrådet

Landbrugsrådet finder, at nedlæggelsen af RUF er naturlig i lyset af reformen af det forskningsrådgivende system og ønsket om et mere gennemskueligt system. Det påpeges dog, at der mangler en præcisering af, hvem der foretager en prioriteret indstilling af ansøgninger til udviklingsministeren. Det foreslås, at denne prioritering foretages af det nye rådgivende udvalg, der også skal sikre den strategiske anvendelse af forskningsmidlerne.

Det forventes, at ENRECA-projekter (projekter til opbygning af forskningskapacitet i udviklingslandene) alene vil behandles i det nye rådgivende udvalg.

Landbrugsrådet foreslår desuden, at sammensætningen af det nye rådgivende udvalg ændres, således at erhvervsorganisationerne indstiller tre forskningskyndige, mens antallet af medlemmer med forskningsfaglig baggrund reduceres til tre (indstillet af Det Frie Forskningsråd) og antallet af embedsmænd fra Udenrigsministeriet reduceres til én. Antallet på tre medlemmer fra Danidas Styrelse foreslås opretholdt.

Kommentar: Det påtænkte nye rådgivende udvalg vil som sine hovedopgaver have rådgivning om en mere strategisk anvendelse af forskningsbevillingen og uddeling af midler på grundlag af DSF's forskningsfaglige vurdering af ansøgningerne. Disse opgaver er præciserede i lovbemærkningerne.

Det kan bekræftes, at ENRECA-projekter vil blive behandlet af det nye rådgivende udvalg.

I det rådgivende udvalg, som ministeren overvejer at nedsætte, er der lagt vægt på, at udvalget har en betydelig forskningsfaglig kompetence. Det er baggrunden for, at halvdelen af udvalgets medlemmer tænkes at have en forskningsfaglig baggrund. Udpegningen af medlemmer fra

Danidas styrelse og embedsmænd fra Udenrigsministeriet skal sikre koblingen mellem det bistandspolitiske og det forskningsfaglige. Udvalget tænkes sammensat således, at der både er tilstrækkelig bistandsfaglig og forskningsfaglig kompetence til at give udviklingsministeren forskningsrådgivning på højt niveau.

LO

LO peger på, at den fremtidige arbejdsdeling mellem DSF og det nye rådgivende udvalg er uklar og efterlyser en præcisering af denne. Desuden udtrykkes der stærk bekymring for, om de forskningsmæssige kompetencer udtynes ved nedlæggelsen af RUF. Det foreslås derfor sikret, at der er tilstrækkelige forskningskompetencer i DSF.

Kommentar: Udenrigsministeriet er opmærksom på den manglende præcisering af arbejdsdelingen mellem DSF og det nye rådgivende udvalg. Der vil blive fastlagt en procedure for samarbejdet med DSF indenfor rammerne af loven om forskningsrådgivning.

Hvad angår spørgsmålet om tilstrækkelig forskningsfaglig kompetence i DSF, bemærkes det, at DSF nedsætter faglige programkomiteer ud fra behovet for forskningsfaglige kompetencer ved vurdering af ansøgninger. Der er derfor ikke grundlag for denne bekymring.

Dansk Røde Kors

Der er ingen kommentarer til lovforslaget.

Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)

DIIS mener, at forholdet mellem DSF og det nye rådgivende udvalg ikke er tilstrækkeligt præciseret i lovforslaget, både hvad angår status for anbefalinger fra det rådgivende udvalg og hvad angår en sikring af, at DSF ikke bruger midlerne til andre formål end udviklingsforskning.

I forhold til DSF stilles der spørgsmålstejn ved, om DSF har de nødvendige forskningsfaglige kompetencer, særligt for så vidt angår samfundsvidenskabelig forskning på udviklingsområdet, og om DSF har kapacitet til at varetage den sekretariatsrolle, Danida har haft i forhold til RUF.

Endelig gives der udtryk for, at udviklingsforskning ikke kun skal være relevant for det praktiske bistandsarbejde, men også være forud for aktuelle problemstillinger.

Kommentar: Hvad angår forholdet mellem det påtænkte nye rådgivende udvalg og DSF, er opgavefordelingen fastlagt i lov om forskningsrådgivning. Udenrigsministeriet er opmærksom på, at en præcisering af de nærmere procedurer udestår. Der vil blive fastlagt en procedure for samarbejdet med DSF indenfor rammerne af loven om forskningsrådgivning.

DSF nedsætter faglige programkomiteer ud fra behovet for forskningsfaglige kompetencer ved vurdering af ansøgninger. Der er derfor ikke grundlag for denne bekymring.

Foreningen af Udviklingsforskere i Danmark (FAU)

FAU har fire bemærkninger til lovforslaget: For det første skal det sikres, at beslutningskompetencen ikke reelt lægges over i ukyndige hænder. For det andet skal det sikres,

at ikke-forskningsrelevante hensyn får for stor vægt, idet banebrydende forskningsresultater sjældent kan forudses. For det tredje foreslås det, at ”kan” ændres til ”skal” i lovforslagets § 12, stk. 1. For det fjerde skal det sikres, at det også fremover vil være muligt at søge støtte til mindre arrangementer såsom det årlige FAU-seminar.

Kommentar: Hvad angår spørgsmålet om tilstrækkelig forskningsfaglig kompetence nedsætter DSF faglige programkomiteer ud fra behovet for forskningsfaglige kompetencer ved vurdering af ansøgninger.

Det nye rådgivende udvalg i Udenrigsministeriet tænkes sammensat således, at der er tilstrækkelig både bistandsfaglig og forskningsfaglig kompetence til at yde forskningsrådgivning på højt niveau til udviklingsministeren.

Bevillinger vedtages af Folketinget. Det er udviklingsministerens opgave at komme med forslag til bevillingernes anvendelse.